

Valeria M. Urse-Blidaru s-a născut la 8 iunie 1931 în comuna Padina din Județul Buzău.

A urmat cursurile școlii primare în satul natal, iar studiile secundare la Buzău. În 1950 a terminat cursul complet al "Liceului teoretic de băieți" (astăzi Colegiul Național "B.P. Hasdeu") și a trecut examenul de absolvire în sesiunea august 1950. În 1954 începe studiile universitare. În 1960 a absolvit Facultatea de Matematică-Fizică 5 ani de la Universitatea "C.I. Parhon" din București.

A funcționat ca profesor de matematică la școlile elementare Pogoanele și Lopătari, apoi la liceul din Beceni, iar din 1962 și până la pensionare, în 1986, la Liceul "B.P. Hasdeu" din municipiul Buzău.

În lunga-i carieră didactică, de 36 de ani, a susținut că munca la catedră nu este o "meserie", ci o "misiune" pe care trebuie să ți-o îndeplinești cu suflet, cu pasiune, chiar și în condiții ingrate.

Acum, la aproape 20 de ani de la pensionare, își deapănă amintirile...

ISBN 973-87157-1-7

VALERIA M. URSE-BLIDARU

PADINA COPILĂRIEI MELE

(File dintr-o monografie)

Renaissance

Valeria M. Urse-Blidaru

Padina copilăriei mele

(File dintr-o monografie)

Trebuie să ai inima împietrită
ca să nu vibreze când citești despre
satul unde te-ai născut și ai

copilărit -

și oferi aceste pagini
spre a-ți aminti!

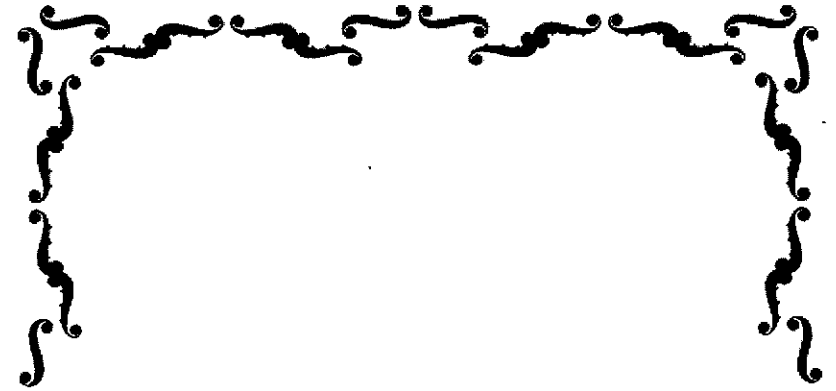
Valerica

Editura Renaissance
București - 2005

Buzău, 15 ianuarie 2007 -

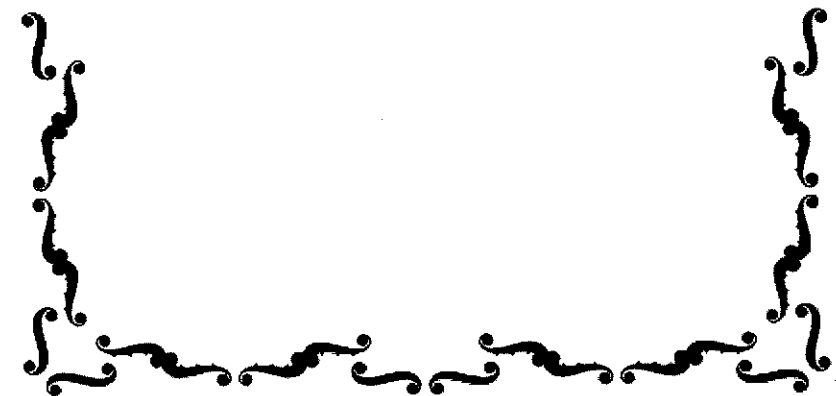
Coperta reprezintă casa copilăriei autoarei.
Din 1953 aici funcționează Primăria comunei Padina,
care, începând cu 1997, devine proprietara ei de drept.

Tehnoredactare, prelucrare imagini și layout:
Monica Balaban

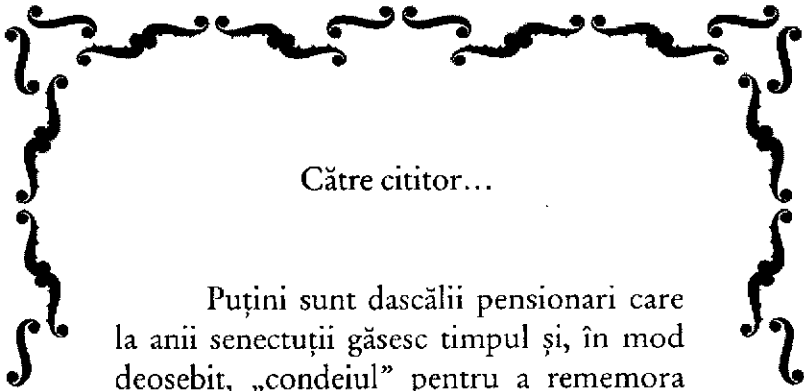

*Părinților mei, învățătorii Maria și Marin Urse,
care în copilărie mi-au tradus și m-au convins
de adevărul lui Vergiliu:*

„Labor omnia vincit improbus”.

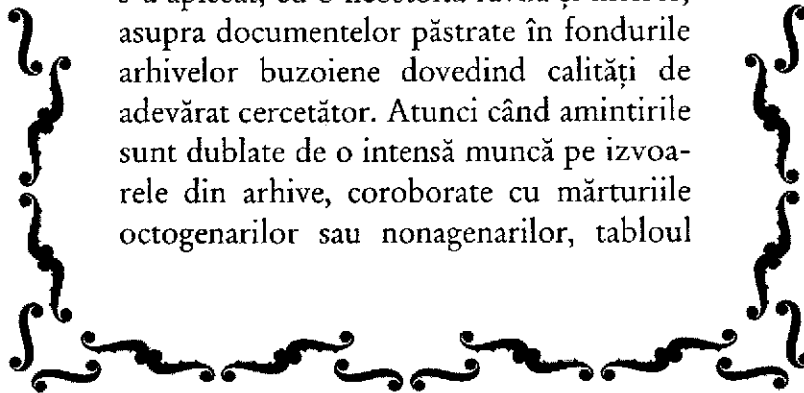

Către cititor...

Puțini sunt dascălii pensionari care la anii senectuții găsesc timpul și, în mod deosebit, „condeiul” pentru a rememora evenimente din trecutul trăit la intensități diferite. Cei mai mulți dintre acești curajoși, prin pregătirea ce o au, reușesc totuși să creeze fresce în care se regăsesc lumi pe nedrept uitate, evenimente acum ignorate, crâmpie de viață care, puse cap la cap, constituie un întreg ce poartă semnele de istorie adevărată.

Sentimentalismul de neînălțurat își pune de cele mai multe ori pecetea, ceea ce conferă unor astfel de lucrări valoare morală. În realizarea acestui demers autoarea s-a aplecat, cu o neostoită râvnă și interes, asupra documentelor păstrate în fondurile arhivelor buzoiene dovedind calități de adevărat cercetător. Atunci când amintirile sunt dublate de o intensă muncă pe izvoarele din arhive, coroborate cu mărturiile octogenarilor sau nonagenarilor, tabloul

capătă consistență îndiguind sentimentalismul. Dar lucrul cel mai important, care face ca această monografie să se constituie într-o lucrare ce se individualizează, este faptul că ea a fost scrisă în primul rând cu sufletul unui om ajuns în toamna vieții animat de dorința de a lăsa după sine o „urmă”, considerând că nu este de ajuns ca într-o viață, conform proverbului, să clădești o casă, să ai un copil și să sădești un pom.

Personajul principal al cărții este Padina, un sat din câmpia Bărăganului, locul de naștere al autoarei, descris cu o remarcabilă acuratețe, cu figuri de oameni simpli ce răsar cu multă dragoste pentru semeni, cu setea lor de viață care, de cele mai multe ori, nu era nici pe departe ușoară.

Satul copilăriei și amintirile sale au fost, pentru cei nevoiți să trăiască deznădăcinați, valorile cele mai de preț. De ce oare? Nu putem decât să laudăm munca deosebită a autoarei, devenită voluntar recuperatoare de memorie colectivă a unei importante așezări buzoiene.

Prof. Marilena Gaiță
Arhivele Naționale Buzău

Moto:

„Eu cred că veșnicia s-a născut la sat.”

Lucian Blaga, *Sufletul satului*

Încep această aventură a vieții mele cu o mărturisire: după ce, timp de 36 de ani am rezolvat pentru mine și elevii mei „n” probleme de matematică, m-am hotărât să rezolv și o problemă de alt tip.

Mi-am propus să încep documentarea pentru a obține informații din cărți, arhive și alte surse accesibile mie, pe care, împreună cu amintirile mele din copilărie – de-acum peste 60 de ani – să le strâng într-un buchet, scris și intitulat „Pe urmele strămoșilor”.

Sub acest titlu urma să se oglindească trecutul satului meu natal, Padina.

Dorința de a depăși o astfel de aventură temerară izvorăște din faptul că, de-a lungul vieții mele de până acum, am păstrat și am cântat, în suflet sau cu glas tare, versurile cunoscute dintr-o romanță:

În satu-n care m-am născut
Și primii ani i-am petrecut,
Acolo este viața mea și dragostea,
În satu-n care m-am născut.

Când încerc s-aștern pe hârtie amintirile copilăriei mele, de-abia acum îl înțeleg mai bine pe Panait Istrati, din care citez:

„Ah! copilărie, copilărie... Te rechem, copilărie! Simt nevoia să te retrăiesc, o, copilăria mea, căci iată, moartea se apropie, și ieri, abia ieri, eram copil încă!”

Prezentarea vieții – așa cum se derula ea în fața ochilor de copil – în acest sat din Bărăgan, o consider o datorie față de mine, față de părinții mei și față de toți pădinenii mei.

O fac din dragoste pentru adevăr, pentru obiceiurile românești de atunci, obiceiuri ce făceau frumusețea vieții la sat; din dragoste pentru locurile acelea bătute de soare și ninsori, pentru țărani harnici care au devenit modele ale vieții mele de mai târziu.

Am convingerea pe care Martha Bibescu, româncă prin naștere, în cartea sa „Izvor, țara sălciiilor” – carte referitoare la țara sa de origine – o evocă și descrie câteva din obiceiurile și credințele poporului român, așa cum s-au păstrat la țară, că țărâ-nimea este, prin excelență, depozitara celor mai vechi tradiții naționale.

Dau încă un citat din cartea de mai sus, care „mi-a mers”, cum zice poporul, la suflet: „Vreau să pun în cartea mea oamenii și ținutul meu natal pentru a-i face cunoscuți și altora. Vreau să surprind conturul și valoarea acestor lucruri care mi-au aparținut numai pentru că le-am iubit.”

O mai fac și din datoria de a nu lăsa să se piardă amintirea unor oameni care s-au străduit să facă ceva pentru satul lor, devenind adevărate personalități locale și să nu se piardă amintirea unor evenimente importante petrecute de-a lungul vremii.

✱

Doamne, cu ce să încep?

Satul Padina, Satul Vechi (vom vedea la capitolul „Documente” cât de vechi este...) împreună cu Satul Nou formează acum comuna Padina din județul Buzău. Padina este așezată la extremitatea sud-estică a județului, pe șoseaua Buzău-Slobozia. În cele ce urmează mă voi referi la satul vechi. Acolo m-am născut, acolo am copilărit, de el sunt legate toate amintirile mele.

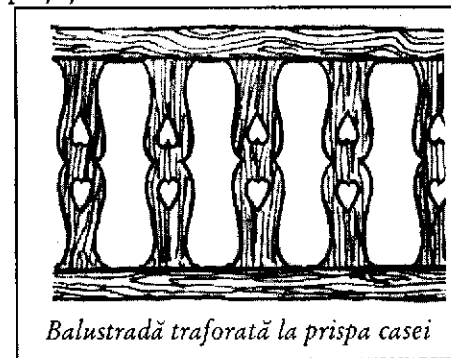
Pentru satul Padina șoseaua este un fel de axă de simetrie; unele ulițe sunt perpendiculare pe ea, iar altele paralele cu șoseaua; așezarea are astfel o formă aproape geometrică.

Pe una din aceste ulițe „din crivăț” se afla casa în care m-am născut. Era casa reprezentativă a satului de atunci, casa bătrânească de formă pătrată, acoperită cu tablă. Într-o astfel de casă locuiau de obicei bătutul (bunicul) și bătutul (bunica). Eu nu mi-am cunoscut bunicii, erau de mult plecați „dincolo”; bunicul căzuse în Primul Război Mondial.

Ceea ce caracteriza o astfel de casă era prispa sau galeria care o înconjura pe trei părți (se excludea nordul). Galeria era foarte largă, susținută de stâlpi din lemn sculptat. Stâlpii erau uniți între ei – atât sus cât și jos – printr-o adevărată dantelărie din lemn natur cu diferite modele florale sau geometrice, care forma florăria casei. Florăria aceasta o realizau anumiți meșteri cu ajutorul unui ferăstrău special, cu care decupau figurile artistice ce desenate pe scândurile galeriei.

Am citit că stâlpii sculptați și dantelăria aceasta din lemn împodobeau și casele bătrânești din Hoboța, devenind izvorul de inspirație al marelui Brâncuși. (Tipul acesta de case se mai vede doar la „Muzeul Satului”.)

Casa avea două intrări, simetric așezate, între care se afla sala, iar de o parte și de alta câte două odăi. Cele de la față, numite casa mare și casa mică, „de ținare”, erau folosite numai la evenimente deosebite: logodne, nunți sau înmormântări. Aceste odăi aveau pe perete scoarțe românești de lână țesute în casă, paturi largi pe capre din lemn, acoperite cu macaturi, o lucrătură specială ce se numea „scoase cu vergea-ua”. Pe peretele estic al odăii se găsea icoana împodobită cu cel mai frumos ștergar lucrat de gospodină, iar pe alt perete, într-un

Balustradă traforată la prispa casei

cui atârna lampa cu gaz, cu sticlă și oglindă. Din casa mare nu lipsea cufărul, unde era păstrată zestrea pentru fetele de măritat. Cufărul de la noi era sinonimul „Lăzii cu zestre” din tablourile lui Nicolae Grigorescu, cel care a eternizat în pictură satul românesc.

Celelalte odăite erau locuite de întreaga familie.

Iarna, copiii stăteau pe lângă soba oarbă, încălzită cu paie, coceni sau lemne arse însă la vatră.

În pragul unei astfel de case bătrânești văd cu ochii minții o bătrână, cum nu se poate mai blajină: era tușa Guța (o chema de fapt Neaga, ca pe soția lui Mihnea Turcitul, doamnă a Țării Românești care, după mazilirea soțului ei în 1591, a rămas să-și plângă singură nenorocul la moșia ei din munții Buzăului).

De ce mi-a rămas întipărit în suflet chipul tușii Guța? Pentru că mi-a fost ca o bunică. Nu scotea din sân alune, stafide sau turtă dulce, ca bunica lui Delavrancea, dar cuvintele cu care mă întâmpina erau pline de atâta dragoste, încât mă făceam mică, mică și mă ascundeam în poală-i.

În tinerețea ei, pentru că tatăl meu și cu încă doi frați mai mici au rămas orfani de ambii părinți, tușa Guța i-a luat sub aripa ei ocrotitoare pe cei trei copii, nepoții soțului. Împreună cu cei cinci copii ai ei, i-a crescut pe toți cu aceeași grijă părintească și un devotament mai rar întâlnit.

Nu după mult timp a rămas văduvă, dar copiii au mers la școală, apoi băieții au mers la oraș, iar fetele s-au căsătorit și și-au clădit propriile familii. Tatăl meu, fiind orfan de război, a intrat bursier la Școala Normală din Buzău și după absolvire a venit învățător în sat.

Nicolae Grigorescu - *Fata cu zestre*

Toți acești copii au învățat în familia tușii numai lucruri bune: în primul rând să iubească munca, să fie corecți, să respecte semenii, să se cunoască pe ei înșiși și mai ales să fie cumpătați, într-un cuvânt, ceea ce se numește „bunul simț”. Toate acestea, fără prelegeri educative sau vorbe multe, doar prin propriul ei exemplu.

De aceea, când am cunoscut-o, am admirat această femeie deosebită de la țară, ce a devenit, pe lângă mama mea, modelul meu moral. Cum să nu prețuiești o femeie singură care și-a continuat drumul vieții, a crescut apoi nepoții și a trăit înconjurată de dragostea noastră până la 85 de ani? Și-a păstrat pentru „moarte” (grozav am fost de impresionată) scurteica de catifea liliachie garnisită cu blană de vulpe. Avea o față liniștită, a plecat dintre noi împăcată că și-a făcut „datoria”.

Dacă atâtea amintiri din copilărie sunt legate de tușa Guța și casa ei, nu pot să uit nici când mergeam la rudele cu mai mulți copii (noi eram doar două surori). Și acum simt în suflet bucuria deosebită de a sta cu ei la masă. În mijlocul odăitei se așeza masa rotundă, joasă, cu trei picioare; în jurul ei stăteam noi și „înghițeam în sec”... Începea un fel de ritual: pâinea abia scoasă din cuptor era ruptă pe genunchi, mâncarea aburindă pusă în străchini și lingurile de lemn așteptau până când toți ne închinam și apoi, în tăcere, ne mulțumeam cu ce primeam.

Bucuria era mai mare atunci când aveam la masă ghizmană. Plăcinta aceasta țărănească cu brânză de vaci și lapte bătut avea un gust deosebit, ne plăcea așa de mult că n-am fi

Ștefan Dumitrescu - *Camera flăcăului*

schimbat-o cu nici o altă prăjitură.

Parcă atunci era mai multă înțelegere, mai multă pace între oameni, mai multă „bună învoire”.

Voi depăna acum amintiri despre locuri și oameni...

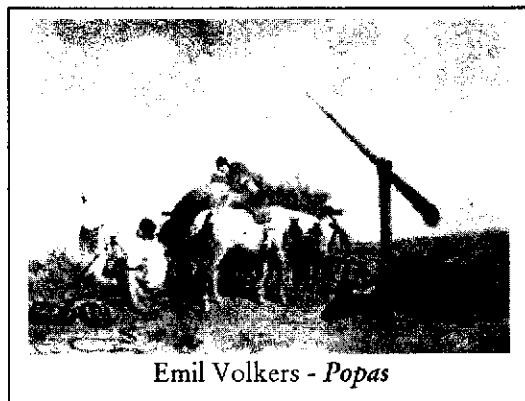
✱

Satul Padina era format din țărani harnici; cei mai mulți aveau pământul lor de care erau legați cu mii de fire, pământ lucrat de ei și de strămoșii lor, chiar cu sute de ani în urmă.

Ocupația principală – cum am mai spus – era munca la câmp, dar și creșterea animalelor, ocupații pe care pădineanul le făcea cu dragoste și cu pricepere; în etapa pe care o prezint (acum mai mult de 60 de ani) nu erau mașini agricole, nu erau tractoare, aratul se făcea cu plugul, iar semănatul cu o semănătoare pe rânduri trasă de boi sau de cai.

Doamne, ce frumoasă era primăvara la noi în sat!

Moșia Padinei, semănată cu greu „de cu toamna”, întinsă de n-o puteai cuprinde cu vederea, până la orizont, era ca o imensă perdele de catifea verde. Aceasta este impresia mea din copilărie: de catifea verde.

Emil Volkens - *Popas*

Deoarece și loturile personale din câmp erau așezate geometrice, într-o anumită ordine, la fiecare cap de linie fântâna cu cumpănă, cu ciutura de lemn, făcea de strajă în mijlocul câmpiei. Lângă ea ulucul (un trunchi de copac din care

lipsea miezul) aștepta vitele, folosite la muncă, „să se adape” din apa ce venea din adâncul pământului.

Niciodată n-am să uit senzația pe care am avut-o la câmp, când beam apa direct din ciutura de lemn. Era o apă limpede, rece, ce te înfiora și te înviora!

Vara, anotimpul îndrăgit de cei de pe ogoare, era cântat de fetele din sat:

Vara, grânele se coc, *la...*

Mi-a zis badea să nu joc, *la, la...*

Pân' la strânsul grâului, *la...*

Când oi fi mireasa lui, *la.*

Iată strânsul a trecut, *la...*

Badea concii nu mi-a făcut, *la...*

Câșlegile încă trec, *la...*

Și eu tot fată-mi petrec, *la.*

Vara, când grâul era aproape de coasă, câmpia devenea de aur și aștepta coșaii. Grâul era pus pe legătură, se făceau snopii, iar femeile făceau clăile; ca să faci o clăie era un adevărat meșteșug, deoarece snopii trebuia astfel așezați, încât spicele pline de rod să fie apărate de eventualele ploii.

Ștefan Popescu – *Seceriș*

După ce s-a cosit, trebuia să știi să mergi pe miriște; picioarele noastre goale trebuia să le târșim, căci altfel tălpile deveneau însângerate de restul tulpinilor.

Deoarece în Bărăgan, vara, căldura era toridă, îmbrăcăminte bărbăților era din pânză albă, din cânepă, țesută în casă,

Gheorghe Tattarescu –
Țărancă cu snopul

iar femeile aveau capul acoperit cu tulpane (niște triunghiuri din pânză tot albă) strânse bine în jurul capului, „să nu ne pleznească capul”, ziceau ele.

Vara, pe ulițele satului praful „frigea”, de aceea noi, copiii, mai mult „țopăiam” pe drum. Mulți nu vor crede!

Treieratul păioaselor se făcea și la batoza cu vapor, dar pitoresc era treieratul la arie în curte. Aria se pregătea din timp: pământul era bine bătătorit, ca să nu se îngroape boabele, iar caii legați cu o funie alergau în cerc

în jurul unui stâlp ce se numea steajăr și sub copitele lor boabele se desprindeau din spice, rămâneau pe arie, iar paietele erau strânse cu furca, cu mare grijă și făcute șiră.

Pentru noi, copiii, era o mare plăcere să mănânc caii la arie, tropotul lor în cadență forma o adevărată melodie.

Observând, de-atunci, cu câtă trudă se adunau paietele am înțeles, mai târziu, tâlcul versurilor:

*Tata adună paietele ca aurul,
Iar fiul risipește aurul ca paietele!*

Când se muncea la câmp, la mijlocul zilei de vară (la conacul cel mare, spuneau ei) truditarii pământului se adunau la umbra căruței să stea la masă. Mâncarea era adusă de-acasă în oale de lut, se

Camil Ressu – *Odihnă la câmp*

mai scotea din coșul cu „de-ale gurii” puțină brânză, câteva ouă fierte, ceapa și nelipsita sare, legată în cârpă (amintită și de Marin Preda în „Morometii”). Apa, dătătoare de energie, era ținută în „botă” (un vas din doage de lemn) în care nu se încălzea prea tare.

O transpunere poetică a acestui moment din viața țăranilor de la șes, care m-a impresionat în mod deosebit, am găsit-o în poezia „Masă la câmp” a profesorului Ion Stanciu, de la Colegiul Economic din Buzău.

Masă la câmp

În inima aburului cărunț
O masă strălucitoare se-așează
Soarele, clipind din gene mărunț,
Cu potop de lumin-o serbează.

Ouă duioase, lângă azime duble,
Ceapa tăioasă, înăuntru vibrează
Tomate oloage cu zâmbete mute,
Castraveți murați, plini de emfază.

Sarea leagă prietenii eterne,
E bună înțelegerea-ntre crudele legume
O pace adâncă peste bucate se-așterne -
Câteva mere, retrase, cugetă la lume...

Păstăile-n ulei plutesc ca-n povești
Verzi, într-o lume iubitoare de apă,
Mama toarnă răcoare în cești
Veselia lor cu mujdei o adapă.

Pâinea din vis tresare când tata
Își trece briceagu-argintiu peste cot,
Grivei picotește, totul e gata...
Doar mireasma mămăligii îl linge pe... bot.

Din inima aburului cărunț
O masă strălucitoare se strânge
Soarele, clipind din gene, mărunț
O rază-n fiecare își frânge...

**

Dar vara nu s-a încheiat! Pe atunci, la Padina se cultiva și cânepă, o plantă textilă ce creștea înaltă, cu tulpini drepte și un frunziș bogat-negru verde. Iată cum era cântată această plantă înaltă și mlădioasă:

Bate vântul cânepa, cânepa
Și mi-o bate drept în floare
Mândruța plânge cu jale.

Bate vântul cânepa, cânepa
Și mi-o bate la mijloc,
Mândruța plânge cu foc.

Bate vântul cânepa, cânepa
Și mi-o bate-n rădăcină
Mândra plânge și suspină.

Mi-a zis mama să mă-nsor
Dar fetele nu mă vor
Căci nu sunt pe placul lor.

Ba că m-au găsit dator
Sunt dator la primărie
Cu șapte hârtii de-o mie.

Sunt dator la domn primar
Cu șapte hârtii sutar.

Și-am să-mi plătesc datoria
Și-o să mă-nsor cu Maria.

După ce se cocea – adică se putea recolta sămânța – se mergea la smulsul cânepii. Tulpinile erau smulse din pământ, legate într-un fel de snopi, nu prea groși și se pleca cu cânepa la lac.

Mergeam în satul vecin, Reviga, unde era un lac în care se puneau snopii la topit. Nu-mi amintesc cât dura această etapă,

Alfred Nagy – La melițat

după care snopii se scoteau și se uscau la soarele de vară. Acum se puneau în funcție melițele. Acestea tocau tulpinile, partea lemnoasă cădea sub meliță și rămâneau fibrele de cânepă. Urma torsul din furcă, apoi firele obținute erau țesute în război și se

obținea pânza răcoroasă folosită mai ales – așa cum am arătat – pentru îmbrăcăminte celor ce munceau vara sub soarele torid.

Cât de artistic prezintă Ion Creangă aceleași etape, dar pentru o plantă soră cu cânepa, inul, în povestirea „Inul și cămeșa”!

Într-o vară, pe un lot experimental, s-a cultivat la noi bumbac. Acest experiment forma argumentul practic în susținerea lucrării didactice pentru gradul I a învățătoarei Maria Urse, intitulată: „O nouă cultură în Bărăgan, bumbacul”.

Îmi pare așa de rău că îmi lipsește talentul să pot descrie frumusețea florilor albe și roz ale bumbacului în mijlocul imensității verdelui! Imaginea aceasta m-a impresionat atât de mult, încât după atâția ani n-o pot uita. Mai târziu fructele bumbacului se dezghiocau, iar vata albă în care erau ascunse semințele abia aștepta să fie luată de vânt. Acum părea un petic de zăpadă, în plină arșiță a verii, ceva ce întrecea închipuirea. Vata era culeasă, se alegeau semințele, apoi se trăgea la mașină; se obțineau pale din care se torceau, tot din furcă, fire. Gospodina intra în războiul cu

două, patru sau mai multe ițe și țesea pânza de bumbac în bumbac. Scoasă din război și strânsă trâmbe trebuia înălbită.

Înălbitul se făcea la fântână: trâmbele erau lăsate în apa curată, apoi scoase, bătute pe o piatră și întinse pe nalba lăsată să crească special pentru acest rit. Parcă văd în fața ochilor bucățile acelea de pânză întinse la soare, care prin razele sale binefăcătoare le albea până deveneau ca hârtia velină.

Ștefan Dumitrescu – *Femeie țesând la război*

De-acum se putea trece la lucru pe pânză. Cu arniciuri de diferite culori se lucrau în muște (puncte în formă de x) rochițe, perdele, fețe de masă, dar mai ales ii și cămăși pentru costumele naționale. Era o întrecere între consătențele mele în a căuta modele deosebite pentru cusut și brodat. Să lucrezi pe pânză la două fire modele atât de complicate era un examen de perseverență, de atenție, se cerea dragoste pentru frumos!

Păstrez și astăzi mici obiecte cusute de mine în copilărie la orele de lucru manual sau în vacanțele de vară. Le admir și mă mândresc cu ce puteam realiza, copil fiind.

Trecea vara cu atâtea și atâtea preocupări; venea toamna, anotimpul atât de plastic prezentat de Octavian Goga în poezia omonimă, poezie care acum, în toamna vieții, mă impresionează până la lacrimi, mai ales prin ultimele versuri. Este „Toamna” și de la Padina!

Val de brumă argintie
Mi-a împodobit grădina,

Firelor de lămâiță
Li se uscă rădăcina.

Peste creștet de dumbravă
Norii suri își poartă plumbul,
Cu podoaba zdrențuită
Tremură pe câmp porumbul.

Și cum de la miazănoapte
Vine vântul fără milă,
De pe vârful șurii noastre
Smulge-n zbor câte-o șindrilă.

De vifornița păgână
Se-ndoiesc nucii, bătrânii,
Plânge-un pui de ciocârlie
Sus pe cumpăna fântânii.

*Îl ascult și simt subțire gene
Cum o lacrimă-mi învie:
Ni se-aseamănă povestea,
Pui golaș de ciocârlie!”*

În această atmosferă și pe drumuri desfundate, fiecare pădinean trebuia să-și aducă acasă porumbul de pe câmp și toată lumea se grăbea să scoată știuleții din foi și să-l adăpostească în porumbar. Pentru aceasta se organizau clăci și aici

Camil Ressu – *La dezghiocatul porumbului*

atmosfera devenea veselă, se muncea cu spor, se spuneau glume, iar gazda pregătea plăcinte sau gogoși.

La clacă fetele și flăcăii cântau. Mi-amintesc cântecele lor; multe dintre ele exprimau dragostea țăranilor pentru animale (fără ele munca câmpului era de neconceput), dragostea față de cal, tovarășul de muncă, dar și de aventură a oricărui tânăr.

Dintre aceste cântece îmi amintesc:

Foaie verde ca lipanul
Foaie verde ca lipanul, of, of,
De trei ori potcovii calul, Leana mea,
Ca să urc la mândra dealul, Leano!

Urcai dealul jumătate
Urcai dealul jumătate, of, of,
Căzu potcoavele toate, Leana mea,
Căzu potcoavele toate, Leano!

Nu e vina calului
Nu e vina calului, of, of,
Nici a potcovarului, Leana mea,
Nici a potcovarului, Leano!

Este vina dragei mele
Este vina dragei mele, of, of,
C-a pus casa-n dealuri grele
De nu pot să urc la ele.

Și e vina și a mea
Și e vina și a mea of, of,
Că mă duc prea des la ea, Leana mea,
Că mă duc prea des la ea, Leano!

Sau un alt cântec cu aceeași temă:

Calu-i bălan, calu-i bălan
Și șaua-i verde
Ține-mi-l, Doamne
Nu mi-l pierde.

Că l-am mai
Că l-am mai pierdut odată
L-am cătat, l-am cătat
O vară toată.

L-am găsit
L-am găsit
Lângă Focșani
Priponit, priponit de-un leuștean.

Leuștene, leuștene cin' te-a pus
Lenuța, Lenuța
Care s-a dus.

După recoltatul și adăpostitul porumbului în pătule, după aratul și semănatul de toamnă putea veni iarna cu ocupațiile, dar și cu bucuriile ei!

Unde sunt iernile copilăriei mele?

În foarte multe case se întindea războiul de țesut în care se alegeau frumoasele scoarțe țărănești. Firele de lână vopsite în toate culorile și nuanțele de către **boiangiții** din sat erau meșteșugit îmbinat de către țesătoare, iar rezultatul, după aprecierea mea: adevărate opere de artă populară. Eu mai păstrez astfel de scoarțe și mă doare sufletul cum locul lor în casele consătenilor mei este ocupat de „Răpirea din Serai” și alte turcisme, de care acum târgurile noastre sunt pline. Păcat că ne pierdem specificul românesc!

Nu știu – poate mi se pare -, dar iernile copilăriei mele erau cu mai multă zăpadă. Acest lucru făcea posibilă plimbarea pe ulițele satului a săniilor cu clopoței. Erau săniile frumoase lucrate din lemn (un fel de docare pe tălpi). Ce mândrie pentru pădinențe să

împodobească săniile cu scoarțe țesute de ele în casă, iar acestea trase de cai cu clopoței la gât făceau bucuria zilelor geroase de iarnă.

Doamne, ce cai frumoși erau înhâmați la astfel de sănii! Incognito, se organiza o adevărată întrecere, ca în șlagărul de mai târziu:

Sanie cu zurgălăi,
Frumoși sunt căluții tăi,
Dar mai frumoși sunt ai mei,
Că le dau apă cu mei
Și zboară ca niște zmei.

O poezie descoperită recent, dar care mi-a înprospătat aducerile aminte despre iarna pe meleagurile natale este pastelul „Iarna” de Ion Pillat, care a devenit una din poeziile mele de suflet și de aceea o inserez aici:

Ți-aduc omățul liniștit ce-apasă
Cu fulg ușure, ca o piatră grea
Pe țarină, pe suflet și pe casă
Ți-l las pe geamuri preschimbat în stea.

De-acum câmpia va fi foaia nouă
Pe care sănii-nseamnă stranii dungi
Și-n tine, călătorule,-o să plouă
Cu zurgălăi, cu amintiri, cu doruri lungi...

Iarna, de obicei, este și anotimpul nunților. Nunțile din satul meu, de atunci, țineau câte trei zile. Pregătirea și invitațiile la nuntă le făceau stolnicii aleși dintre prietenii mirelui. Aceștia veneau cu câteva zile mai înainte, cu plosca plină cu vin și făceau invitația la nuntă. Sâmbăta, dinaintea nunții, se petrecea pregătindu-se „Bradul”. Duminica, la prânz, nuntașii luau masa la mireasă. Tot satul venea în ogradă. Chiuiturile, jocurile, muzica lăutarilor, veselie străbăteau satul, iar noi copiii, plini de emo-

ție, așteptam să vedem mireasa. Ce ne impresionau cel mai mult era bogăția de beteală cu care era împodobită mireasa. Firele de metal alb, atât de fine, împletite artistic și care garniseau voalul alb, dădeau miresei o alură de prințesă bizantină.

Se mergea la cununia religioasă, unde slujba de cununie era impresionantă, dar momentul pe care l-am reținut de atunci și până acum este „Iisaia dăntuiește”. Seara era masa la mire sau salon; aici stolnicesele își făceau datoria servind cu grijă pe toți mesenii. Petrecerea ținea toată noaptea; se strângea darul, care consta în bani, dar mai ales în cereale și animale atât de necesare înjghebării unei tinere gospodării sătești. Un moment important la sfârșitul petrecerii era obiceiul numit legatul – nașa îi scotea miresei voalul alb (simbolul neprihănirii, inocenței) și o lega la cap cu o basma, semn că de-acum a trecut în rândul femeilor măritate și nu va mai putea purta capul gol.

Luni, dimineața, petrecerea urma cu ciorba de potroace.

Niciodată n-am mai întâlnit atâta siguranță de sine, încredere în viitor, bucuria de a trăi ca la nunțile de atunci, de la mine din sat.

Sărbătorile de iarnă erau așteptate cu nerăbdare de toată lumea: copiii, vârstnici sau bătrâni. Se umbla cu colindul. La fiecare casă se auzea întrebarea: „Ne primiți cu colindul?” Nu știu să fi refuzat cineva. Și-atunci, sub fereastră, flăcăii cântau colinde din care nu lipsea refrenul: „Leroloi, Doamne, leri-i ler” și făceau urări de bine, de sănătate pentru toți ai casei.

În ajunul Anului Nou se venea cu „Plugul” („Plugușorul” era obicei rezervat copiilor). Plugul frumos împodobit era tras de patru boi (exemplare frumoase care ne impresionau și prin coarnele lor). Era urmat de un adevărat alai format din cete de flăcăi în costume naționale, ce veneau călări pe cai voinici, împodobiți cu ciucuri de lână în diferite culori, iar căpestrele din piele erau încrustate cu bumbi metalici ce străluceau de atâta frecat. Se intra în curte și-n trăsnete de bice se auzea: „A venit mai an, bădița Traian...”, iar plugul trăgea cu adevărat o brazdă pentru roade bogate în anul viitor.

În ziua de Anul Nou copiii mergeau cu sorcova, iar adul-

ții cu grâul. Aceștia veneau în casă și aruncau boabe de grâu cu aceeași urare: ca recolta anului viitor să fie și mai bogată.

**

Dar, iată, vine o nouă primăvară!

După munca de peste săptămână, sâmbăta, căruțele se întorceau mai devreme de la plug. Trebuia să se măture toată ograda, locul din fața fiecărei porți, de lângă podișcă, se dădea foc gunoaielor adunate, fumul gros și albastrui se ridica spre cer, dar oricum, acest fum era purificator.

Acum, la sfârșit de săptămână, o altă grijă era pregătirea pâinii de casă. Dornici de a avea pâine cât mai albă și cât mai crescută, pădinenii mergeau cu grâul la măcinat la mori renumite, în alte sate. Stăteau mult timp la moară la Grindu ca să vină cu făină albă.

Fiecare casă avea cuptor de pâine. Cuptorul construit din cărămidă, în formă de boltă, avea în partea de sus un mic horn prin care ieșea fumul. Vatra, tot din cărămidă, trebuia să fie foarte netedă și să reziste la temperatura mare necesară coacerii pâinii. Gura cuptorului era semicirculară; pe aici se băgau în cuptor paie, ciocăni sau lemne. După ce se înfierbânta, se stingea focul, se scotea cenușa cu traga, apoi cu pământul puțin umed se ștergea vatra de orice urmă de cenușă.

Pâinea frământată și lăsată la dospit în copaie se tăia bucăți, se modela rotundă, ca o lună plină. Pusă pe lopata de lemn, se arunca în cuptor una câte una, se astupa gura cuptorului cu o tablă groasă proptită cu un pietroi și se aștepta pâinea caldă. Poate o pâine se rupea imediat pentru copii, dar celelalte erau puse în copaie, acoperite cu o pânză albă, să nu se încruzească și păstrate pentru duminică sau pentru câmp. În același mod se coceau colacii pentru pomeni sau cozonacii pentru Paști.

Un copil care n-a văzut un cuptor de pâine nu poate să înțeleagă din povestea Fraților Grimm „Hänsel și Gretel” (adaptată) scena în care vrăjitoarea vrea să bage fetița în cuptorul înfi-

erbântat, zicându-i: „sai, fată, pe lopată!” Aceasta, ingenioasă, îi răspunde: „sai, babă, de-mi arată!” Reușește astfel să arunce vrăjitoarea în locul ei și cei doi copii atât de necăjiți și-au recâștigat libertatea și copilăria.

După ce făceau pâinea, mamele își îmbăiau copiii în albie, spălau rufele cu mâna (ce muncă grea!), căci venea duminica cu regulile ei, aproape legi. Dis-de-diminează, duminica sau în alte sărbători, fum de tămâie se simțea în văzduh; femeile mergeau la cimitir la tămâiat. Acest obicei făcea parte din cultul morților, cult înrădăcinat la noi în sat. Acolo, la mormântul celor trecuți dincolo se auzeau bocete: li se spuneau necazurile ca să știe și cei de acolo ce s-a mai întâmplat cu cei rămași aici. Cu suflul împăcat că și-au făcut datoria față de cei ce-au plecat dintre noi, se întorceau pentru slujba de la biserică.

Pădinențe barnice

N-am uitat cât de mult mă impresiona, de fiecare dată, ochiul lui Dumnezeu așezat într-un triunghi ce emana raze, pictat pe bolta pronaosului bisericii „Sf. Ioan”, din a cărei parohie făceam parte. Știam că acest ochi vede totul: faptele și chiar gândurile și că fiecare muritor va primi sau va plăti după faptele sale. (De-a lungul vieții m-am convins cu atât mai mult de acest adevăr.)

Slujba era o ocazie de reculegere, de liniște, căutai să te cunoști pe tine însuși, să te împaci cu soarta ce îți va fi hărăzită. Aproape în fiecare duminică, doamna învățătoare, Smaranda Vasilescu – o soprană pe care o vom mai întâlni în viața artistică a satului – cânta dumnezeiește „Tatăl nostru”. „Crezul” era spus,

de obicei, de un elev sau o elevă de la școala primară și toată lumea întreba: „al cui copil este?” Muzica psaltică se auzea în toată biserica, lumea devenea mai bună, mai înțelegătoare, cu mai multă chibzuință și înțelegere a vieții. Un obicei care mi-a rămas întipărit în memorie: la sfârșitul slujbei, copiii și tinerii mergeau la fiecare bătrână sau bătrân, rudă sau nu, le sărutau mâna, iar aceștia mulțumeau urând fiecăruia: „să trăiești!”. Emană o armonie între generații... Mai găsim acum acest respect, această recunoștință față de un bătrân? Mă tem că nu, ori, sunt convinsă, că nu este bine.

Ce așteptate erau sărbătorile Paștelui!

În fiecare seară din Săptămâna Mare mergeam la Denie, iar în noaptea de Vinerea Mare, la Prohod. Slujba Prohodului era deosebită, era înălțătoare! Elevii din clasele mai mari se organizau în echipe, se pregăteau din timp și se întreceau să cânte cât mai frumos, mai melodios și mai clar pentru ca textul să fie înțeles de toți cei din biserică.

De Paști, copiii aveau îmbrăcăminte și încălțăminte nouă. Fiecare părinte se străduia să-i înnoiască, încât bucuria sărbătorii să fie și mai mare.

După masa din zilele de Paști, pregătită cu atâta grijă de fiecare gospodină, de la care nu lipseau ouăle roșii (la noi nu se vopseau și alte culori), pasca și cozonacul, noi plecam la leagăn. Leagănul nu era altceva decât o gură de ham (folosită la înhămatul cailor) cu o bucată de preș împăturit sau o scândură (policioară) prinsă cu funii, ale cărui capete se legau de o creangă mai groasă a unui salcâm (erau mulți salcâmi la noi). Ne făceam unii altora vânt și în timpul balansului trebuia să ridicăm de jos batis-ta. Cel ce nu reușea, trebuia să se dea jos din leagăn. Ce necaz pe capul lui! Câteodată funia se rupea, ne alegeam cu vânătași sau cucuie, dar jocul continua. Mai târziu am citit că datul în leagăn amintește de Iuda Iscarioteanul, care s-a spânzurat căindu-se că-l vânduse pe Iisus pe treizeci de arginți. Pentru vina lui, nu l-au dat jos din spânzurătoare trei zile în șir și vreme de trei zile s-a legănat într-un copac, atârnat de o funie, hăț încoace și hăț încolo.

Poate de aceea datul în leagăn era legat de sărbătoarea Paștilor! Cine știe?!

În săptămânile următoare sărbătorilor de Paști luam parte la obiceiul numit Caloianul. Era vorba despre o păpușă din lut, reprezentând un copil, numit Caloian. Acesta se punea pe o scândurică sau un fel de sicriu mic, era învelit în bucăți de pânză, peste care se presărau flori, mai ales busuioc, așa cum se obișnuia la noi, la morți. Se făcea apoi slujba de înmormântare. Ca să poată plânge cu multe lacrimi fetele își dădeau cu ceapă pe la ochi și boceau imitând pe cei mari. Apoi Caloianul era îngropat, de obicei în grădină. După înmormântare luam parte la pomana Caloianului, bucatele erau pregătite de părinți special pentru acest scop. Cred că era un obicei arhaic.

Mai târziu am citit că lacrimile vărsate la înmormântarea Caloianului formau o chemare a ploii, mai ales în satele de câmpie, cum era al nostru, sau provenea din cultul unei zeițe neolitice. Noi, copiii, nu cunoșteam nici o semnificație a obiceiului; el făcea parte din tradiția locală pe care căutam să o păstrăm. De aceea păstram toate cojile de ouă de la Paști cu care împodobeam Caloianul.

Când peste ani am admirat sculptura în piatră „Cumințenia pământului”, opera lui Constantin Brâncuși, mi-am zis: Caloianul nostru din pământ avea trăsături asemănătoare. Oare acum, după mai mult de 60 de ani, copiii pădinenilor mai păstrează acest obicei? Mi-ar plăcea să cred că da.

O sărbătoare organizată pentru cultul morților o forma sâmbăta morților sau Moșii. Aceasta era mult așteptată de vârstnici, dar mai ales de copii.

La Moși se împărțeau vase.

Constantin Brâncuși –
Cumințenia pământului

Cu mult timp înainte, din târg, se cumpărau străchini smălțuite, oale și căni de lut, linguri de lemn. Fiecare căuta străchinile cele mai frumoase, cu desene și culori deosebite, bardace cu forme diferite, cu margini simple sau dantelate, mai mici sau mai mari, iar la lingurile de lemn se numărau floricelele imprimare pe coadă; lingura era cu atât mai apreciată cu cât avea mai multe floricele. În străchini se punea mâncare gătită, deoarece trebuia neapărat să iasă aburi, căci aburii mergeau direct la morți, iar conținutul la cei vii. Iată explicația dată de baba Uța din cartea citată a Marthei Bibescu: "Sufletul mortului se bucură de aburul mâncărilor; aburul pătrunde sufletul și asta îl mulțumește, pentru că ceea ce este plămădit din carne se hrănește cu carne, dar sufletul este abur și se hrănește cu abur." În oale se punea puțin vin, bårdacele erau umplute cu cireșe, iar la toarta lor se lega un buchețel de flori naturale. Cât era de frumos!

În ziua de Moși în tot satul era un du-te-vino continuu. Pădinencele împodobeau coșurile cu ștergarele cele mai frumoase și plecau cu împărțeala la toate rudele: nașii la fini, părinții la copii, bunicii la nepoți, iar vecinii între ei.

Sâmbăta Moșilor era o adevărată întrecere pentru frumos: făcea ca meșteșugul olăritului să se păstreze; acum olăritul este întâlnit tot mai rar, doar în unele centre consacrate, centre care se bucură de aprecierea și admirația turiștilor străini.

Într-o lectură foarte recentă, „Rotonda plopilor aprinși” de Valeriu Anania (Bartolomeu Anania, Arhiepiscop al Vadului, Feleacului și Clujului) am găsit o precizare care mi se pare foarte interesantă. Citez: “Sâmbăta Moșilor nu este o simplă sâmbătă a morților de care sunt mai multe în curgerea calendarului. Precedând întotdeauna Duminica Rusaliilor, ea este o sâmbătă a moșilor, a tuturor înaintașilor știuți și neștiuți, până la izvoarele neamului, este o sărbătoare a rădăcinilor.” Autorul precizează: în Sâmbăta Moșilor – și numai atunci – pentru pomenirea morților se împart cireșe în vase de lut. Tradiția este atât de puternică, încât Sâmbăta Morților a devenit din timpuri străvechi un târg al olarilor din care s-au dezvoltat, îmbogățindu-și conținutul și

culoarea, cunoscutele târguri ale moșilor (cel din București a dat numele drumului care ducea la el – Calea Moșilor).

Cu câtă evlavie și respect își amintește autorul cărții citate cum într-o astfel de Sâmbătă a Moșilor, Patriarhul României Iustinian a împărțit întregului personal al Patriarhiei Române farfurioare cu colivă și ulcele de lut smălțuite, înflorite, pline cu cireșe și cu câte o lumânare – o dovadă că patriarhul obișnuia să-și pomenească morții după obiceiul pe care-l moștenise din bătrâni și de la care nu admitea abatere.

**

Și acum despre jocurile copilăriei...

Șotronul era unul dintre jocurile preferate: dezvoltă atenția, echilibrul, perseverența; trebuia să lupți ca să câștigi cât mai multe etape. Mă bucur că acest joc este cunoscut și de copiii din oraș: văd pe asfalt desenat șotronul cu căsuțele sale numerotate.

Mingea la perete era un joc mai mult pentru băieți. Mingea era făcută din păr de cal, bine presat. După mai multe înmuieri în apă era foarte dură și câștiga acela care putea să o prindă în palme după ce fusese lovită de perete. Nu-mi mai amintesc când, mai târziu, ne-am jucat cu o minge de cauciuc.

Noi, fetele, ne jucam cu păpușile. Dar ce păpuși? Foloseam două bețișoare legate în cruce: capătul de sus al bețișorului vertical se înfășura într-o bucată de pânză albă, acesta era capul, bețișorul orizontal era reprezentarea mâinilor, iar restul reprezenta corpul. Le făceam și rochițe. O bucată de material în formă de dreptunghi, pe care o perforam astfel încât să intre capul, legam mijlocul cu un șiret de altă culoare și chimonoul era gata! Cum fetele se nasc cu instinctul matern, le legănam, le cântam și le culcam. Mai târziu au apărut, la târg, niște păpușele din gips, destul de strident colorate, care se spărgeau foarte ușor; de cele mai multe ori pierdeau capul, dar noi continuam să ne jucăm cu ele, ocrotindu-le cu aceeași grijă.

Un alt joc îndrăgit de noi era Săritul șanțului. Pe-atunci, de o parte și de alta a fiecărei ulițe era săpat un șanț în care se

scurgea apa din ploii sau din dezghețul zăpezilor. De ce s-a renunțat la șanțuri? În timpul verii, când șanțul n-avea apă, noi jucam acest joc. Fiecare copil sărea de pe o margine a șanțului pe alta, într-o direcție și înapoi, numărând fiecare săritură; câștiga acela care rezista mai mult.

Pentru mine a fost o mare uimire, când mai târziu, citind "Neranțula" de Panait Istrati am găsit fragmentul: "Se smulse din brațele mele (fetița ce avea porecla Neranțula) cu o putere nebănuită, ca un pește mare abia scos din apă și, fără o vorbă începu să sară de îndată șanțul în ambele direcții de pe un mal pe celălalt, în zig-zag, îndreptându-se în direcția cântecului și repetând la fiecare săritură: Neranțula fundoti, Neranțula fundoti!"

Ce descoperire uluitoare: jocul nostru era cunoscut și de alții, poate cu mult înaintea noastră și intrase deja în literatură! Într-adevăr, povestirea "Neranțula" a apărut în librăriile din Franța în 1927, sub titlul "Le refrain de la fosse" ("Refrenul șanțului").

În jocul De-a baba-oarba se puna problema corectitudinii. Cel care era prins că "joacă cu pricea" (adică încearcă să se uite pe lângă basmaua cu care era legat la ochi) era scos din joc.

Cu astfel de jocuri – primitive o să spunei – copiii generației mele erau mulțumiți, mai curați sufletește, mai cu frica lui Dumnezeu, universul lor era, într-adevăr, restrâns, dar mai respirabil!

Vara, în zilele de duminică sau de sărbătoare, lumea ieșea la plimbare pe Muchia Târgului, un fel de "axis mundi" pentru Padina de-atunci. Aici se organiza hora satului. Muzica era susținută de taraful lui Barbu Lăutarul. Acesta împreună cu feciorii lui cântau la vioară și țambal. Nu știu dacă Barbu Lăutarul nostru se putea compara cu Barbu Lăutarul, "staroste și cobzarul", prezentat de Vasile Alecsandri în versurile sale. Se știe că în 1847, cu ocazia vizitei la Iași, marele Liszt l-a întâlnit pe Barbu Lăutarul. Acesta a reprodus din memorie improvizările strălucitoare ale lui Liszt, ceea ce l-a făcut pe pianist să exclame: "Ești un mare artist".

De asemenea, nu știu dacă Barbu Lăutarul pădinean ar fi fost capabil de o asemenea performanță, dar știu că pentru hora satului el era sufletul, iar fără el duminica pe Muchia Târgului n-ar

fi avut nici un farmec.

Tot pe Muchia Târgului (de-aici îi venea numele, cred) se organizau periodic târguri. Era marea bucurie a copiilor să meargă la târg. Primeam de la părinți câțiva lei, cred că cinci lei, și porneam să-i cheltuim. Ne așteptau cocoșeii cu zahăr pe băț, bomboane stolwerk, păpuși din turtă dulce, limonada, comedia cu lanțuri, care era învățată de un "cal putere".

De multe ori optam pentru o poză "la minut". Ne fascina fotograficul care-și băga capul într-un fel de mânecă neagră, îndrepta aparatul, așezat pe un trepied către noi și ne atrăgea atenția cu „Păsărica!”.

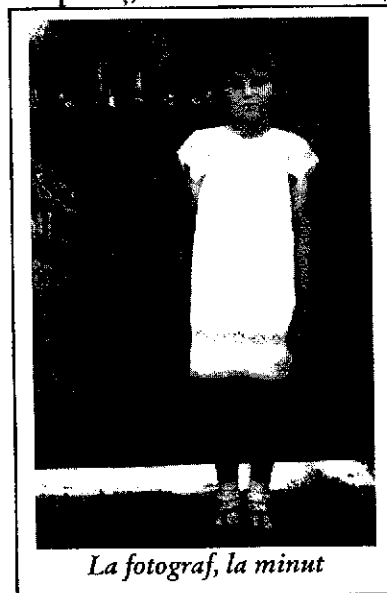
Negustorii de „nimicuri” te asurzeau cu invitațiile la dughenele lor; era un praf, o hărmălaie, dar oamenii erau fericiți că luau partea la asemenea evenimente rare într-un an. Era și o butadă pe această temă.

La sosire, la întrebarea: „Unde mergi?” răspunsul venea pe un ton vesel, aproape un chiot: „La tâââââârg!” După petrecere, la întrebarea: „De unde vii?” răspunsul venea pe un ton obosit, plictisit: „De la târg!”.

O altă amintire: în timpul verii sosea în sat câte un muntean în căruță cu coviltir care aducea fructe: mere, pere, dar mai ales prune. Copiii alergau și întrebau: „Cum le dai?” Răspunsul era unul: „Plin pe plin”. Asta însemna că dădeai un ciur de mălai și primeai un ciur cu fructe. Nu știu cât era de echitabil acest troc, dar copiii erau bucuroși când sosea la noi munteanul.

✱

Dar trebuie să ne mai și instruiem!

La fotograf, la minut

Prima treaptă de instruire organizată era grădinița. Grădinița din Padina era una din cele mai vechi din județ. Pe vremea mea funcționa cu două posturi de educatoare calificate; copiii erau împărțiți în două grupe (grupa mică și grupa mare, în organizarea de acum).

La grădiniță

Programul era minuțios alcătuit, cu cântece, jocuri adecvate vârstei, cu preocupări artistice (desenul) și practice (decupaje, lipituri pe hârtie colorată) și alte ocupații prin care se urmărea formarea personalității și pregătirea pentru școală. Am învățat acolo multe, multe cântece; mi-amintesc și acum unele dintre ele. Iată unul:

Ah, în mai ce mai trai
Parcă suntem chiar în rai
Grădinițe și livezi
Înflorite vezi!

Zboară ciocârliă-n nori
Albinele printre flori
Toate strigă tot mereu
Bun e Dumnezeu!

Sau:

Înfloresc grădinile,
Ceru-i ca oglinda.
Prin livezi albinele,
Și-au pornit colinda.

Joacă fete și băieți
Hora-n bătătură,
Ah, de ce n-am zece vieți,
Să te cânt, natură!

Bucuria venirii primăverii o arătau prin cântecelul:

Luncile s-au deșteptat,
Foaie verde de bujor,
Mândră haină-au îmbrăcat,
Foaie verde de bujor.

C-au sosit pe-al nostru plai,
Foaie verde de bujor,
Frumoase zile de mai,
Foaie verde de bujor.

Și iarna o cântam așa cum era:

Nu mai e verdeață,
Ninge și îngheață.
Urlă vijelia,
Tristă e câmpia.

Peste tot zăpadă,
Din crânguri ies la pândă
Sute de dihăanii
Fuga după sănii.

Văj, văj, ce furtună!
Hau, hau, hau, lupi se-adună
Trosc, pleosc, focul face
Sfârr, sfârr, mîța toarce!

Prin conținutul atât de poetic, prin melodiile atât de armonioase, aceste cântecele au contribuit la formarea sensibilității sufletești a copiilor de vârsta mea, la cultivarea și dezvoltarea sentimentului de dragoste pentru tot ce ne înconjoară, au sporit încrederea în viitor, dorința de a trăi frumos.

Activitatea dintr-un an școlar se încheia și cu **serbarea grădiniței**, care era un moment emoționant pentru copii și părinți.

De la grădiniță la școală!

Atunci, la Padina, erau două școli: școala de fete și cea de băieți, care funcționau în aceeași clădire cu șase săli de clase și cancelarie. Clădirea există și acum, iar pe frontispiciul ei este scris anul 1896. Câte sate se pot mândri cu o clădire de școală care are vechimea de aproape 110 ani?

Se învăța pe **jumătăți de zile**, alternativ, dimineța sau după-amiaza.

Primele amintiri din clasa I: în ghiozdan aveam tăblița, abecedarul (partea I și mai târziu partea a II-a), aritmetica, condeiul și buretele, legat de tăbliță cu un șiret, făcut din trei culori (roșu, galben și albastru). Nici acum nu știu din ce material era tăblița, care, pe o parte, era liniată pentru scriere, iar pe cealaltă parte avea pătrățele pentru aritmetică. Să fi fost din ardezie? Dar condeiul cu care scriam pe tăbliță? Sunt întrebări care mă frământă încă! Avantajul tăbliței era că se puteau face nenumărate exerciții de scriere, ce se ștergeau repede cu buretele umed și o luai de la capăt. Se aplica dictonul: „*Repetitio mater studiorum*”. Tăblița care avea atașată și socotitoarea cu bile colorate în două culori era considerată obiect „de lux”. Dar câți aveau?

Lecțiile de abecedar se desfășurau ca și cele din povestirea „Prăvăle-Baba” a lui Ionel Teodoreanu. Se folosea mult metoda intuitivă, dar Doamna noastră nu ne întreba: „Ce este crida?” cum făcea Doamna din povestirea mai sus amintită – întrebare stupidă, după mine - ci ne învăța să scriem cu creta pe tabla mare, prinsă pe peretele din fața clasei. Mult mai târziu treceam la scrierea cu creionul, pe caiete special liniate și abia spre sfârșitul primei clase treceam la scrierea cu cerneală, folosind tocul și penița.

Preocuparea pentru un scris frumos era majoră, atât pentru învățători cât și pentru elevi. Numai cu penița puteai să realizezi atât partea groasă a fiecărei litere, cât și partea ei subțire; grija pentru scrierea cifrelor era la fel de mare.

Sunt o admiratoare a scrisului caligrafic, căci am convingerea că „forma trebuie să servească fondul”. Îmi amintesc că erau funcționari la primărie, ca Stoian Beceru sau Costică Negoșescu, care aveau o scriere caligrafică de admirat.

În clasele următoare, când se începea studiul istoriei, geografiei, plantelor și animalelor, orizontul se lărgea și făceam apel la biblioteca școlii. Nu cunosc câte volume de literatură pentru copii formau zestrea bibliotecii școlare, dar de acolo am împrumutat și m-au impresionat primele lecturi: „Povestea vieții mele” de H.C. Andersen, „Fram, ursul polar” de Cezar Petrescu, poeziile lui George Coșbuc sau Vasile Alecsandri, „Legende sau basmele românilor” de Petre Ispirescu, „Inima care luminează”, traducere după „Inima lui Danco” de D. Serbescu-Lopătari, „Puiul” de I.A. Brătescu-Voinești, „Din lumea celor care nu cuvântă” de Emil Gârleanu și multe altele.

Astfel de lecturi au contribuit, fără tăgadă, la sensibilizarea sufletului copilului. Este cineva care să nu fi plâns de mila prepeliței din „Puiul” (care se zbătea între două alternative) sau de mila căprioarei lui Gârleanu?

O! Și cât de vechi este acest sentiment al iubirii de mamă. Cercetând viața omului primitiv în dezvoltarea sa, încă din cele mai îndepărtate timpuri se constată o preocupare pentru realizarea unor creații artistice.

În sculptura paleolitică sunt caracteristice mai multe figuri numite „Venus” reprezentând imagini de femei, care exprimă cultul maternității. De-a lungul istoriei, acest cult s-a menținut și dezvoltat, iar în epoca noastră nenumărați creatori, în orice domeniu artistic, s-au ocupat de tema **Mama**.

Zeci și zeci de scriitori, români sau străini, au prezentat această teamă, în proză sau în poezie. Ce constatare deosebită face Cincinat Pavelescu: „Cea mai mare parte din comoara

sensibilității și imaginației poezilor este moștenirea directă a sufletului delicat, blând și iubitor al mamelor. Dar care poet, cât de necunoscut sau literat, cât de modest, nu simte în ochii lui, arzând, o lacrimă de emoțiune și de recunoștință când pronunțând cuvântul **mama** evocă și ființa iubită ce se apleacă înfrigurată de grijă peste leagănul copilului sau peste **nădejdele** adolescentului?” Autorul încheie astfel: „Nici un copil nu știe să-și iubească părinții destul și pedeapsa lor este de a-și da seama prea târziu că nimeni nu o să-i iubească cu dragostea și prietenia lor.”

În timpul copilăriei mele, în lecțiile de citire erau accentuate dragostea de mamă, respectul pentru mamă, recunoștința pentru cea care ne-a adus pe lume.

Unul din textele care m-a impresionat atunci, încât mi s-a fixat în memorie, este „Mama” de Nicolae Grigorescu. Toți copiii erau numai ochi și urechi la citirea fragmentului: „Cu acul ne-a crescut biata mama. Și o dată n-am auzit-o plângându-se, blestemând, ori spunând vreo vorbă rea. S-a trudit, sărăcuța de ea, și-a învățat singură să citească și să scrie, ca să ne poată învăța și pe noi puțină carte.” Și continuă: „Doamne, cu ce bucurie am venit eu acasă, după ce am vândut iconițele pictate de mine pe ascuns; mama m-a sărutat, a dat să zică ceva și s-a întors repede cu fața spre fereastră, că-i venea să plângă. Acea a fost cea mai fericită zi din viața mea. Eram mare – aduceam parale în casă, bucurie la ai mei, eu cu munca mâinilor mele... Cine mai era ca mine!”

O altă lectură de care îmi amintesc se numea „Măinile mamei”. Cred că era vorba (sper să nu greșesc) de Mitropolitul Moldovei din secolul al XIX-lea, Veniamin Costache, cunoscut ca sprijinitor al culturii și învățământului românesc. La una din reuniunile organizate la Mitropolie, a fost invitată și mama acestuia, o femeie simplă de la țară, cu mâinile bătucite de muncă. Mitropolitul, cu respect, a așezat-o în capul mesei, cu atâția prelați de față. În timpul toastului, înalta față bisericească a mers la bătrână, i-a sărutat mâinile și i-a mulțumit pentru că datorită

muncii cu aceste mâini, muncă plină de abnegație, el a putut să învețe și să devină apoi, prin munca sa și după exemplul mamei, Mitropolit de Iași. Ce exemplu demn de urmat!

Tot prin clasa a IV-a am învățat un cântec: „Mama” pe versurile lui G. Roiban și muzica lui Ioan D. Chirescu; și acum îl cânt cu aceeași emoție și văd în fața ochilor atâtea mame din Padina copilăriei mele:

E așa senină slava
Și atâta pace-n aer
Stau culcat și Țes într-una
Dintr-al gândurilor caer.

Parc-o văd acasă pe mama
Chip de sfântă-ntr-un pervaz
Slabă, slabă, sărăcuța
Și cu lacrimi pe obraz.

Stă la geam și toarce tristă
Alb fuior din vechea-i furcă.
Stă la geam, dar gândul dânsei
Trece văi și dealuri urcă.

Și gândind așa la mine,
Uită furcă și fuior
Și cu-n colț de la maramă
Șterge ochii binișor.

Și-acum o poezie intitulată „Mama” și care, după mine, reprezintă, în modul cel mai veridic, o mamă de la țară. Este scrisă de învățătorul buzoian Aurel Cârțumaru. Autorul era colaborator la revista învățătorilor buzoieni „Vlăstarul”, unde a și publicat-o, iar eu, din respect pentru acești luminători ai satelor, o redau în întregime:

Mama

Am ajuns acum acasă, în sătucul meu cel drag
Și pătrund încet în curte; mama mă așteaptă-n prag.
Eu grăbesc și-n capul prispiei iarăși mâna i-o sărut
Râd în lacrimi ochii noștri, astăzi iarăși ca-n trecut.
În odaie mă așteaptă într-o liniște deplină,
Patul, cărțile, icoana și mirosul de sulfina.
Obosit, eu cad pe-un scaun; ochii mamei mă priviră
Și cu vocea-i caldă, blândă, ea durerile-și deșiră:
- Simt așa, măicuță dragă, că-n curând va fi să mor...
- De-aș trăi măcar atâta, să te văd învățător...
Câteodată stau chiar noaptea ore-ntregi și mă gândesc,
Ce s-o face biata-ți soră, dacă eu mă prăpădesc.
Iar de-o fi să mor, copile, mai-nainte de cum spun
Să vă aibă Domnu-n pază, că e milostiv și bun.
Groapa să mi-o sape alături de-a străbunilor mei gropi
Ca s-ascult în miez de vară, glasul frunzelor de plopi.
La Sascut, când te vei duce, să-l iei și pe Ghiță Vântul
Să-ți arate că el știe cum și unde e mormântul.
El mi-a spus și mie doară, cum că taică-tu pe moarte
A dorit ca tu, măicuță, să fii dat să-nveți la carte...
Ei au fost ca frații-n luptă, și la rău ca și la bun
Totdeauna-au dat în două: pâine, apă și tutun.
Și acum, tu ascultă-mi rugăminta cea mai mare:
Să-ngrijești să am la cruce veșnic câte-o lumânare
Și să ducă pe la case, în trei zile-o fată mare
Apă rece din fântână; și-n ajun de sărbătoare,
La mormânt cu mâna-ți, maică, tu să-mi semeni scânteioare.
Și să-mi faci pomeni, copile, s-aduni satul și vecinii,
Iar rochia-mi de mireasă, mamă, să o dai Irinii.
Și nimic să nu te-ndemne ca să taci ca Nae Pană,
Căruia, murindu-i mama, n-a făcut nici o pomană.
El e rățacit, măicuță, și din minți pesemne-i scos,
Dac-a spus că după moarte, toate, toate-s de prisos.

Cei ce umblă mult în lume pierd credința-n Dumnezeu
Tu în calea lui să umbli și ți-o ajuta mereu...

.....
Și eu stau și-ascult cuvântul, sfânt ca sfintele cazanii
Înainte a unei mame vreau să bat acum metanii.
Ochii mei sunt numai lacrimi, pe obraz le simt căldura,
Lângă masă plânge mama, ca să-și potolească-arsura.
Și cum stă așa pierdută cu privirea spre apus,
Pare-o sfântă ce se-nalță către ceruri, la Iisus.

Închei aceste rânduri închinat mamei cu regretul că am citit **apa de târziu** romanul „Peter Camenzind”, apărut în 1904, una din operele lui Herman Hesse, laureat al premiului Nobel pentru literatură în 1946.

Există în acest roman un fragment pe care îl citez și care, **dacă l-aș fi citit în tinerețe**, alta ar fi fost înțelegerea față de **necazurile mamei mele**: „În dimineața unei zile calde de vară am auzit gemetele neobișnuite ale mamei. Am mers la patul ei, dar ea nu mă vedea și nu mi-a răspuns, ci gemea sec și plină de spaimă, pleoapele îi tresăreau și fața era de un albastru-palid. Aceasta nu m-a speriat prea mult, deși simțeam ceva înspăimântător. Dar apoi i-am văzut ambele mâini zăcând pe cearșaf liniștite, ca niște surori adormite. Privind aceste mâini am înțeles că mama era pe moarte, căci ele erau obosite, moarte și fără voință, cum nu le are un om viu. Am îngenuncheat lângă pat, am pus mâna pe fruntea bolnavei și i-am căutat privirea, Când am găsit-o, era bună și fără suferință, dar aproape de stingere. Am stat îngenuncheat aproape două ore și am văzut-o pe mama în chinurile morții. Ea a suferit liniștit, serios și plină de curaj, cum se potrivea felului ei de a fi și mi-a dat un bun exemplu. Curajul fără plânsete al celei care pleca era atât de sublim, încât din gloria ei aspră, o rază clară și rece a căzut și în sufletul meu.”